

„A madárbarát Magyarorszáért!”

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület/BirdLife Hungary

Budapest, 1121 Költő u. 21. • Telefon: 1 275 6247 • Fax: 1 275 6267 • E-mail: mme@mme.hu • H

Adószám: 19001243-2-43 • Bankszámlaszám: 11712004-20011215

Alkotmánybíróság

Budapest

Donáti u. 35-45.

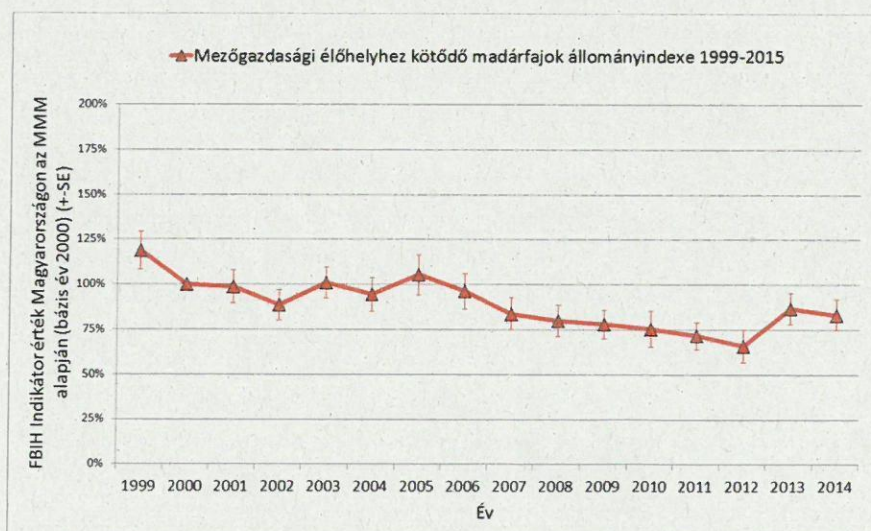
1015

Amicus Curiae beadvány

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	11/3394-5/2015
Érkezett:	2017 APR 25.
Példány:	1
Melléklet:	db
Kezelőiroda:	<i>[Signature]</i>

A II/3394/2015. számon folyamatban lévő utólagos normakontroll eljáráshoz kapcsolódóan ezúton kívánjuk felhívni szíves figyelmét a mezőgazdasági élőhelyek természeti sokfélesége vizsgálatának legutóbbi eredményeire, melyek sajnálatos folyamatokat jeleznek előre.

Hazánkban a mezőgazdasági művelés alatt álló területek kiterjedése – bár az elmúlt évtizedekben közel 25 %-kal csökkent - mégis jelentős, a teljes termőterület meghaladja az 53 ezer km²-t¹. Tekintettel arra, hogy a Pannon Biogeográfiai Régió természeti értékeinek meghatározó része jelenleg mezőgazdasági művelés alatt álló területeken található, a művelés mikéntje alapvetően meghatározza a természeti sokféleség megőrzésére tett erőfeszítéseink sikerességét. A mezőgazdasági művelés alatt álló területek természeti állapotát jól jellemzi a mezőgazdasági élőhelyekhez kötődő gyakori madárfajok állományváltozásának elemzésével készített ún. Farmland Bird Index (FBI). Az Európai Unióban széleskörűen és standardizált módszertannal előállított FBI érték a nyugati tagállamokban régóta erős csökkenést mutat, az Egyesült Királyságban például az 1980-es bázisévhez viszonyítva 2015-re felére csökkent. Korábban igen gyakori fajok, pl. a mezei veréb vagy a vadgerle hosszú távú állománycsökkenése (1970-hez viszonyítva) 90 % feletti².

¹ http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_hosszu/h_omf001a.html

² The state of UK's birds, 2015. https://www.rspb.org.uk/Images/sukb2015_tcm9-409524.pdf

„A madárbarát Magyarországiért!”

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület/BirdLife Hungary

Budapest, 1121 Költő u. 21. • Telefon: 1 275 6247 • Fax: 1 275 6267 • E-mail: mme@mme.hu • Honlap: www.mme.hu
Adószám: 19001243-2-43 • Bankszámlaszám: 11712004-20011215

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesült Monitoring Központja által végzett vizsgálatok az elmúlt években a nyugati tagállamokban észlelt tendenciát hazánkban is sajnálatosan kimutatták. A mezőgazdasági élőhelyek madárállományai ezek alapján folyamatosan csökkenő trendet mutatnak, mely az 1999-es bázisévhez viszonyítva legalább 30 %-os csökkenést eredményezett (Szép T. és mtsai, 2016.)

A gyakori madárfajok mellett a mezőgazdasági élőhelyeket használja számos olyan madárfaj is, melynek megőrzésében hazánk kulcsszerepet játszik. A túzok, a parlagi sas vagy a kerecsensólyom a hazai természetvédelem emblemikus fajai. Ezen fajok esetében az állami és civil természetvédelem évtizedes közös erőfeszítései és a közösen elnyert – döntően Európai Unió – támogatások járultak hozzá ahhoz, hogy állományaik mára stabilá váltak. Mindhárom prioritás madárfaj fészkelő és táplálkozó területként is döntően mezőgazdasági élőhelyeket használ, megőrzésük záloga a megfelelő – a természeti sokféleség megtartását figyelembe vevő – mezőgazdasági földhasználat. Fontos megjegyezni azt is, hogy – hasonlóan a gyakori madárfajok állományaihoz – ezen emblemikus fajok megőrzését sem lehet csupán a védett természeti területekre összpontosítva megoldani. Hosszútávú megőrzésükhöz a Natura 2000 területek és a természetvédelmi oltalom alatt nem álló területek egységes kezelése is szükséges.

Ezt alátámasztandó, a parlagi sasok fészkei térbeli elhelyezkedésének elemzése kimutatta, hogy a 2016-ban regisztrált fészkek csupán kb. 10 % volt védett természeti területen. A felderített fészkek 30 %-a volt Natura 2000 területen, és hozzávetőlegesen 60 %-a természeti oltalom alá nem tartozó területen került regisztrációra (Horváth M., 2017. szóbeli közlés). A Natura 2000 és a természetvédelmi oltalom alatt nem álló területek jelentőségét támasztják alá továbbá a kerecsensólyom és a parlagi sas élőhelyhasználatát elemző kutatások is. Mindkét faj 50 %-nál nagyobb arányban használja a természetvédelmi oltalom alatt nem álló területeket (kerecsensólyom – 50,41 % nem Natura 2000 terület, parlagi sas 54,45 % nem Natura 2000 terület terület) ³ (Prommer és mtsai, 2015).

A mezőgazdasági földhasználat mikéntjét alapvetően befolyásolják a földtulajdon viszonyai. Ebben a tekintetben hazánk – hasonlóan számos más Kelet-Közép Európai tagállamhoz – sajátos lehetőségekkel rendelkezik, mivel az állami tulajdonban lévő földterületek viszonylag nagy arányt tesznek ki. Az elmúlt évtizedek számos pozitív és negatív példája mutatta, hogy a nemzet közös örökségét képező biológiai sokféleség és a honos állat- és növényfajok védelme, fenntartása és a jövő nemzedékei számára való megőrzése csak a megfelelő természetvédelmi intézményrendszer által és a természetvédelmi oltalom alatt álló területek minél nagyobb arányú állami tulajdonban tartásával garantálható.

Ennek ismeretében továbbra is aggályosnak tartjuk az állami tulajdonban lévő földterületek magántulajdonosok részére történő értékesítése céljából lefolytatott „Földet a gazdáknak!” Programot. Becsléseink szerint a program keretében több 10.000 hektár kiterjedésben került értékesítésre a korábban az állam tulajdonát képező Natura 2000 terület. Megítélésünk szerint ez a következő problémákat veti fel.

³ Prommer, M., Horváth, M. & Bagyura, J. (2015): Mennyire elégséges a Natura 2000 hálózat a nagy diszperzió-képességű jelölő fajok védelméhez? Természetvédelmi Közlemények 21: 243-252.

„A madárbarát Magyarorszáért!”

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület/BirdLife Hungary

Budapest, 1121 Költő u. 21. • Telefon: 1 275 6247 • Fax: 1 275 6267 • E-mail: mme@mme.hu • Honlap: www.mme.hu
Adószám: 19001243-2-43 • Bankszámlaszám: 11712004-20011215

1. A Natura 2000 területeken az Európai Unió közösségi természetvédelmi céljainak megvalósítását kell előtérbe helyezni, ezért ezek állami tulajdonban tartása a közösségi célok és a magántulajdonos érdekeinek ellentétét oldja fel (pl. egy Natura 2000 területre tervezett, a védelem céljával nem összeegyeztethető beruházás esetén).

2. A kívánatos természetvédelmi célú beruházások lehetősége szinte kizárólag az állami területeken adott, ezeket magánterületen csak nehézkesen lehet elősegíteni.

3. A haszonbérbe adott állami tulajdonú Natura 2000 területek esetében a haszonbérleti szerződés tartalmi elemei között a „Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek hasznosításának részletes szabályairól” szóló 262/2010. (XI. 17.) Korm. rendelet 37 §-a alapján feltüntetendők az adott Natura 2000 terület kedvező természeti állapotának elérése érdekében szükséges előírások (pl. vonatkozó fenntartási tervek előírásai, kaszálási korlátozások, stb.). A magánkézbe adott területek esetében az állam eme természetvédelmi kötelezettsége megszűnik. Ez a természetvédelmi célok megvalósulását esetlegessé teszi, mely végül is a védettség szintjének csökkenésének kockázatát veti fel.

A mezőgazdasági földhasználat meghatározó tényezői napjainkban a Közös Agrárpolitika (KAP) különböző kifizetései. A földhasználók tevékenységüket legtöbbször úgy végzik, hogy a KAP támogatásait maximálisan ki tudják használni. Az elmúlt időszak tapasztalatai rámutatottak arra, hogy a támogatások közvetlen és közvetett módon is kedvezőtlen hatással lehetnek a környezeti közjavakra, köztük a természeti sokféleségre. A támogatható területek maximalizálását célzó gazdálkodói törekvések (pl. erőltetett művelésben tartás, szegély-élőhelyek művelésbe vonása), a földhasználat intenzitásának növekedése, a megnövekedett műtrágya és növényvédőszer-használat közvetve vagy közvetlenül visszavezethetőek a KAP kifizetéseire. Ezen kedvezőtlen hatásokat környezetbarát földhasználatot támogató vidékfejlesztési kifizetések ellensúlyozhatják, melyre hazánkban a Magas Természeti Értékű Területek kifizetései mutatnak jó példát. Ezek a területeken kifejezetten természetvédelmi célú KAP kifizetések elérhetők, melyek megfelelő területi lefedettsége esetén a biodiverzitás csökkenése lassabb, mint a kifizetésben nem részesülő területeké (Szép T. és mtsai, 2014.⁴) Mindezek ellenére a Közös Agrárpolitika hazai végrehajtásáért felelős kormányzati szervek a természetközeli gazdálkodást támogató kifizetések kereteit az utóbbi években jelentősen csökkentették, így azok kedvező hatása a jövőben nem vagy csak erősen korlátozottan lesznek érzékelhetőek⁵.

Mindezeket összefoglalva a mezőgazdasági élőhelyek általános természeti sokféleségét, illetve a nagy nehézségek árán stabilizálódott állományú emblemikus madárfajainkat csak a védett, a Natura 2000 és a természetvédelmi oltalom alatt nem álló agrárterületek egységes, rendszer szintű kezelésével lehet megvalósítani. Ebben a rendszerben megítélésünk szerint a természetvédelmi oltalom alatt álló területek megfelelő jogi szabályozása és állami tulajdonban tartása alapvető fontosságú, ezért az állami tulajdonú Natura 2000 területek magántulajdonba adása megítélésünk szerint magában hordozza a védettség szintjének csökkenésének kockázatát. Meggyőződésünk, hogy a mezőgazdasági élőhelyek megfelelő természeti állapotban való megőrzésének kulcsfontosságú eleme a megfelelő támogatáspolitikai.

⁴ Szép, T., Nagy, K., Nagy, Zs., Tóth, P. (2014) A magyarországi agrártáj biológiai diverzitását befolyásoló AKG és más agrártámogatási programok hatásának vizsgálata a Mindennapi Madaraink Monitoring (MMM) adatai alapján. IX. Magyar Természetvédelmi Biológiai Konferencia. előadás, Absztraktkötet. 12. p.

⁵ A tárgyban keletkezett nyílt levelünk itt olvasható:

http://www.mme.hu/sites/default/files/binary_uploads/akg_pontozas_agrarvidekfejlesztiesat_0520.pdf

„A madárbarát Magyarorszáért!”

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület/BirdLife Hungary

Budapest, 1121 Költő u. 21. • Telefon: 1 275 6247 • Fax: 1 275 6267 • E-mail: mme@mme.hu • Honlap: www.mme.hu

Adószám: 19001243-2-43 • Bankszámlaszám: 11712004-20011215

Fontosnak tartjuk a természetvédelmi problémákat előidéző agrártámogatások megszüntetését és az igazolt környezeti hatással rendelkező kifizetések (pl. Magas Természeti Értékű Területek támogatásai) széleskörű elérhetőségének biztosítását, mely a természetvédelmi oltalom alatt nem álló területek tekintetében is lehetőséget nyújt a megfelelő természetvédelmi intézkedések megtételére.

Érjük, munkája során vegye figyelembe a fentieket és lehetőségei szerint segítse a mezőgazdasági élőhelyek biológiai sokfélesége csökkenésének megállítását.

Budapest, 2017. április 6.

Köszönettel és üdvözlettel:

Dr. Halmos Gergő

ügyvezető igazgató

